

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ У РОЗРІЗІ РЕФОРМ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Ігор Володимирович ШВЕДЧЕНКО,

*аспірант відділу організації
освітньої-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Процес децентралізації набув значного значення як в Україні, так і в країнах Європейського Союзу, оскільки він сприяє ефективному управлінню та розподілу владних повноважень між центральними та місцевими органами влади. В Україні децентралізація стала одним із ключових напрямків реформ після 2014 року, спрямованих на зміцнення демократичних інституцій, поліпшення якості надання послуг населенню та збільшення участі громадян у прийнятті рішень. Адміністративні процедури відіграють центральну роль у забезпеченні ефективності децентралізаційного процесу, створюючи інституційну основу для його реалізації.

Адміністративні процедури в Україні відіграють ключову роль у процесі реалізації децентралізаційних реформ, які тривають з 2014 року. Головною метою цих процедур стало забезпечення прозорого та ефективного функціонування органів місцевого самоврядування, підвищення їхньої відповідальності перед громадянами та розширення участі населення у прийнятті рішень на місцевому рівні. Такий підхід спрямований на створення стабільної інституційної основи для посилення спроможності територіальних громад. Законодавча база для реалізації децентралізації в Україні була сформована за допомогою низки нормативно-правових актів, серед яких особливе значення має Закон України "Про добровільне об'єднання територіальних громад"[1]. Цей закон забезпечив механізм для укрупнення громад з метою підвищення їхньої спроможності виконувати делеговані повноваження. Важливим доповненням стали зміни до Бюджетного та Податкового кодексів, які створили умови для фінансової незалежності місцевих органів влади та заклали основу для рівномірного розподілу ресурсів між різними рівнями управління. Одним із найзначущіших досягнень у реформуванні адміністративних процедур стало створення та впровадження центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП). Ці центри спрямовані на зручне та якісне обслуговування громадян, що включає видачу різноманітних документів, реєстрацію прав та вирішення інших адміністративних питань. Завдяки ЦНАП було суттєво зменшено бюрократичні бар'єри, а процес отримання послуг став більш прозорим і доступним. Ще одним важливим аспектом реформи стала розробка нових бюджетних процедур, які дозволяють громадам самостійно визначати пріоритети у витрачання коштів. Це сприяло формуванню фінансово спроможних громад, здатних інвестувати в розвиток інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та інших сфер, що мають безпосередній вплив на якість життя населення. Однак процес впровадження адміністративних процедур у контексті децентралізації супроводжується численними викликами. Однією з основних проблем є недостатній рівень правового регулювання окремих аспектів діяльності об'єднаних територіальних громад, що іноді створює плутанину у розподілі

повноважень між різними рівнями влади. Крім того, на заваді ефективній реалізації процедур стоїть брак кваліфікованих кадрів, які здатні ефективно виконувати функції управління на місцевому рівні. Недостатнє фінансування окремих регіонів також ускладнює процес реалізації реформи.

На нашу думку, адміністративні процедури є важливим інструментом у реалізації децентралізації в Україні, оскільки вони створюють необхідні умови для ефективного функціонування місцевого самоврядування. Попри досягнення, подальший успіх реформи залежить від усунення існуючих недоліків, зокрема вдосконалення нормативно-правової бази, підвищення рівня підготовки кадрів та забезпечення стабільного фінансування громад.

Досвід країн Європейського Союзу у впровадженні децентралізаційних реформ є цінним прикладом ефективної організації адміністративних процедур, які забезпечують сталість і прозорість багаторівневого управління. У європейському підході ключову роль відіграють принципи субсидіарності, згідно з якими управлінські функції повинні виконуватися на найнижчому можливому рівні, та місцева автономія, що гарантує незалежність у прийнятті рішень на рівні територіальних громад. Адміністративні процедури у цьому контексті спрямовані на створення чіткої та гармонійної системи взаємодії між центральними, регіональними та місцевими органами влади. У Німеччині, яка є прикладом федеративної моделі децентралізації, ключовим елементом є розподіл повноважень між федеральним урядом, землями та місцевими органами влади. Чітке визначення відповідальності кожного рівня закріплено у правовій базі, що дозволяє уникнути дублювання функцій і забезпечує ефективну координацію між різними рівнями управління[2]. Адміністративні процедури, зокрема у сфері бюджетного регулювання, чітко прописують механізми розподілу коштів і забезпечують баланс між автономією земель та їхніми обов'язками перед федеральним урядом. Франція, яка має тривалу історію централізованого управління, протягом останніх десятиліть провела серію реформ, спрямованих на зміцнення регіональної та місцевої влади. Головним акцентом стало розширення повноважень регіонів у сферах економічного розвитку, планування та соціальної політики. Особливу увагу приділено удосконаленню адміністративних процедур, що забезпечують фінансову незалежність місцевих органів[3]. Важливим досягненням стало впровадження механізмів співфінансування проектів, які дають можливість регіонам залучати додаткові ресурси. Скандинавські країни, такі як Швеція та Данія, демонструють ефективність моделі, побудованої на високому рівні довіри між центральною та місцевою владою. У цих державах адміністративні процедури орієнтовані на максимальну відкритість, спрощення бюрократичних процесів та інтеграцію громадян у прийняття рішень. Зокрема, у Швеції широко використовуються цифрові платформи для обговорення місцевих ініціатив, що дозволяє громадянам активно впливати на процеси управління.

Ми притримуємося позиції, що Європейський досвід також свідчить про важливість стабільної нормативно-правової бази, яка створює умови для узгодженості дій між усіма рівнями влади. Діалог між центральною та місцевою владою забезпечується як формальними інституційними механізмами, так і регулярними консультаціями з громадянським суспільством. Уряди ЄС приділяють значну увагу прозорості у прийнятті рішень, що досягається завдяки відкритому доступу до публічної інформації, механізмам моніторингу та оцінки ефективності виконання адміністративних процедур. Європейський підхід

демонструє, що ключем до успіху децентралізації є комплексний підхід до організації адміністративних процедур, які враховують місцеві особливості, але водночас відповідають загальноєвропейським стандартам прозорості, підзвітності та ефективності. Цей досвід може стати основою для вдосконалення децентралізаційних процесів в Україні.

Отже, реформи децентралізації в Україні та країнах Європейського Союзу підтверджують значення адміністративних процедур як основного інструменту реалізації ефективного управління. В Україні впровадження таких процедур сприяло підвищенню автономії місцевого самоврядування, але досі існують значні виклики, які потребують вирішення. Досвід ЄС може стати корисним для України в подальшому вдосконаленні системи децентралізованого управління. Зокрема, важливо впроваджувати механізми контролю, моніторингу та забезпечення прозорості адміністративних процедур. Лише за умов постійного вдосконалення інституційного середовища можна досягти сталого розвитку територіальних громад та ефективного управління на місцевому рівні.

Список використаних джерел:

1. Попова С. М. Значення децентралізації влади в умовах сучасного розвитку держави. *Правова наука і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції*. МВС України. Суми: Видав. дім «Ельдорадо». 2019. С. 27-31.
2. Фоменко А.Є. Зарубіжний досвід надання адміністративних послуг та можливості його використання в діяльності Національної поліції України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 3 (100). С. 6-17
3. Шевченко С.О. Управління місцевими фінансами в умовах децентралізації влади. *Правова наука і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції*. МВС України. Суми: Видав. дім «Ельдорадо». 2019. Дніпро. ДДУВС. 392 с.